

Bespiegelingen over tijd, duur en onsterfelijkheid

– lanthe Hoskins

Onderstaand artikel is gebaseerd op een voordracht, in 1995 gehouden in Sydney op de honderdste conventie van de Australische afdeling van de Theosophical Society. Het conventie-thema was Theosofie, wegwijzer naar de toekomst. Bij die gelegenheid werden de bespiegelingen gepresenteerd onder de provocerende titel 'Hoe lang is een stukje touw?'

lanthe Hoskins (1912-2001) heeft op vele manieren haar dienstbaarheid aan de Theosophical Society vorm gegeven: als General Secretary van de TS in Engeland, als stichter/directeur van de European School of Theosophy, als directeur van de School of the Wisdom op het internationale hoofdkwartier in Adyar. Zij gaf lezingen over de hele wereld.

De toekomst kan alleen betekenis hebben in relatie tot enige tijd. Maar tot wanneer? Tot het heden? Tot nu? Tegen de tijd dat 'nu' uitgesproken is, is het al voorbij! De toekomst is een steeds wijkende horizon wanneer zij benaderd wordt. De Stanza's van Dzyan in *De Geheime Leer* verhalen van een tijd vóór Tijd: *De tijd was niet, want hij lag in slaap in de oneindige schoot van de duur.* (Stanza 1, sloka 2)

Kan gezegd worden dat Tijd begon? Waar is er een begin van iets? Vóór de eikenboom was er de eikel, vóór de eikel was er een andere eikenboom, enzovoort, tot in een onvoorstelbaar, denkvermogen vernietigend verleden.

De lering van de Boeddha, zoals gegeven in de onvergelijkelijke taal van *Het Licht van Azië*, waarschuwt voor de nutteloze poging om de tijdloosheid te bereiken van DAT met het instrument van het rationele denkvermogen:

Om, Amitaya!
Meet niet met het woord
't Onmeetbre.
Peil met denken het gebied

Van grondeloosheid niet.
Wie vraagt, die doolt,
Wie antwoordt ook.
Spreek niet.

(vertaling Ir.J.A.Blok)

De aloude tekst, die terugzoekt in voorbije tijd naar een begin, vindt zijn echo in de christelijke geschriften, waar het Evangelie naar Johannes opent met de bekende woorden: In den beginne was het Woord.

Maar wacht! Er zijn andere vertalingen. Ter wille van schoonheid en vertrouwdeheid kunnen wij wel de King James versie aanhouden, maar laten wij niet negeren wat latere geleerdheid kan toevoegen aan ons begripen. In *The New English Bible* staat een significant verschil: Toen alle dingen begonnen, was het Woord er al.

Zie eens wat een onmetelijke grootheid zich ontvouwt vanuit het woord ‘al’: AL – dat wil zeggen, voor het begin van wat dan ook, was er iets! Want het is toch axiomatisch dat niets kan voortkomen uit niets? Toch, als wij ons zouden voorstellen dat wij, door steeds verder terug te gaan in de tijd, uiteindelijk een punt zouden bereiken dat wij het begin zouden kunnen noemen, dan zouden wij nog steeds dwarsgezetten worden, want geen tijd – verleden, heden of toekomst – kan statisch zijn. Juist de frase ‘een tijdstip’ heeft geen overeenkomst met Realiteit.

‘Deze drie woorden,’ zegt de Mahatma, ‘verleden, heden en toekomst! Armzalige begrippen voor de objectieve fasen van het subjectieve geheel, die voor het doel bijna even ongeschikt zijn als een bijl voor fijn houtsnijwerk.’ (brief no.8, p.33)

In het Commentaar op Sloka 2, (hierboven aangehaald), verklaart mevrouw Blavatsky: ‘Niets op aarde heeft

werkelijke duur, want niets blijft ook maar tijdens het miljardste deel van een seconde onveranderd of gelijk... De werkelijke persoon of zaak bestaat niet alleen uit wat men op een bepaald ogenblik ziet, maar uit het totaal van al zijn verschillende en veranderende toestanden, vanaf zijn verschijnen in stoffelijke vorm tot zijn verdwijnen van de aarde.’

Hebben wij niet de neiging om onze medemensen te beoordelen op de waarneming van één ogenblik van een aspect van één ogenblik van ieder individu, waarbij wij het feit negeren dat onze eigen opvatting over mensen, plaatsen, dingen en gebeurtenissen voortdurend verandert terwijl wij reageren op de druk van ervaringen van buitenaf en het voortdurend rijpen van eigenschappen binnenin ons?

Het is gemakkelijk de veranderingen te herkennen in fysieke vaardigheden die teweeggebracht worden door oefening en training: het is misschien minder gemakkelijk om – behalve met betrekking tot bepaalde vaardigheden – de psychische en psychologische veranderingen te herkennen die plaatsvinden tijdens de normale levensomstandigheden. De toekomstige Mahatma woont al in de ongewassen Bennett met zijn smerige vingernagels (zie brief 43 in *De Mahatma brieven aan A.P.Sinnett*), net zo zeker als de toekomstige Beethoven woont in de baby die met zijn rammelaar zwaait in zijn wieg.

De volgende bijdrage aan de ontwikkeling van onze studie is ontleend aan *The Occult Way* van P.G. Bowen. De schrijver zegt: ‘Het leven bezit één eigenschap, waarvan gezegd wordt dat die zichzelf is, de eigenschap van voortdurende wording... wij zien deze “euwige onophoudelijke beweging” geopenbaard in een eindeloze processie

van aspecten van leven die doorgaan naar het leven zelf.’

We gaan nu naar *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett*. In brief 6 vinden wij een kant-en-klare syllabus die leerlingen nog heel lang zal bezighouden. De Mahatma schrijft: Nieuwe ideeën moeten in schone grond worden geplant, want deze ideeën raken de belangrijkste onderwerpen. Het zijn geen stoffelijke verschijnselen, maar deze universele ideeën die wij bestuderen, daar om de eerste te begrijpen, men eerst de laatste moet verstaan. Zij raken de werkelijke plaats van de mens in het heelal met betrekking tot zijn vroegere en toekomstige geboorten; zijn oorsprong en uiteindelijke bestemming; de relatie tussen het sterfelijke en het onsterfelijke; tussen het tijdelijke en het eeuwige; het eindige en het oneindige; het zijn groter, verhevener ideeën, meer omvattend, die de universele heerschappij van de niet-veranderende en Onveranderlijke Wet erkennen, ten aanzien waarvan er slechts een EEUWIG NU bestaat, terwijl voor oningewijde stervelingen de tijd iets is van verleden of toekomst daar hij in verband staat met hun eindig bestaan op dit stoffelijk aardbolletje. Dit is het wat wij bestuderen en wat velen hebben opgelost.

Wij kunnen er zeker van zijn dat die Meesters van Wijsheid deze dingen niet bestudeerd hebben door boeken te lezen, maar door de ontwikkeling van eigenschappen en bewustzijnsexpansie. Want wacht niet de Waarheid – de gehele Waarheid – binnenin onszelf op haar onvermijdelijk uur?

Als dit alles te metafysisch lijkt, zou ik voor het volgende punt de bestudering aanbeveling van hoofdstuk 12, over Tijd en Eeuwigheid, in de bloemlezing van Aldous Huxley, *De eeuwige Filosofie*. Huxley geeft onder andere

commentaar op die groepen mensen – hij noemt ze de Tijdsfilosofen - die proberen het sociale of politieke toneel te veranderen door het te herscheppen naar willekeur, hetzij door situaties uit het verleden terug te doen keren – de goede oude tijd – of door te trachten een toekomstig Utopia op aarde te vestigen. Maar er zijn anderen, de Eeuwigheidsfilosofen, voor wie het ultieme goede noch te vinden is in de progressieve sociale Apocalyps van de revolutionair, noch in het opnieuw tot leven gebrachte en voortgezette verleden, maar in een eeuwig goddelijk nu dat zij die dit goede maar graag genoeg begeren, kunnen beseffen als een rechtstreeks ervaringsfeit.

Nu een paar woorden over onsterfelijkheid. Het lijkt mij dat wij de plicht hebben de ware betekenis van de leer van de sterfelijkheid te onderwijzen, en duidelijk te zeggen dat het niets te maken heeft met overleven na de dood van het lichaam, niets te maken met voor eeuwig in de toekomst uitgestrekte tijd. De Wijsheidslering benadrukt dat onsterfelijkheid die toestand is, die hier en nu bereikbaar is, waarin een mens zijn eenheid beseft met Dat wat in hemzelf is, wat juist door zijn aard onvernietigbaar is.

Dit is de les, gegeven door de heer Krishna aan Arjuna op het slagveld van Kurukshetra. Hier is een deel van het Tweede Discours zoals gegeven in de berijmde vertaling van Sir Edwin Arnold van de *Bhagavad Gita*, het hemelse lied: Noch ik, noch gij, noch enige van dezen, was er ooit niet, noch zal hij er ooit niet zijn, voor eeuwig en eeuwig daarna. Alles wat leeft, leeft altijd!... Dat wat is, kan nooit ophouden er te zijn...

Uit: *Insight*, januari/februari 2002
Vertaling: A.M.I.